

6-12 YAŞ GRUBU ÖĞRENCİLERİNİN OKUL ÖNLÜKLERİNİN ERGONOMİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: Konya İlköğretim Okullarında Yapılan Bir Araştırma

Şerife Gülcü YILDIZ*

ÖZET

Konya İli Merkez ilçelerindeki altı on iki yaş grubu öğrencilerin giydiği okul önlüklerinin, vücut hareketleri ile uyumunun ergonomik açıdan değerlendirilmesi bu araştırmanın amacını oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklemi; Konya ili merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarının sosyo-ekonomik düzeyi saptanarak, küme örnekleme yöntemi ile 205 ilkokul arasından 20 ilköğretim okulu seçilmiştir.

Araştırmada okul önlüklerinin ergonomik açıdan değerlendirilmesi konusunun seçimindeki amaç, okul çağı gelişme dönemindeki çocukların zamanlarının büyük bir bölümünü okul önlükleri içerisinde geçirmeleridir. Okul önlüklerinin, bu geçirdikleri zaman sürecinde vücutlarına uyum ve kullanım kolaylığı sağlanabilmesi açısından konu değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Öğrencilerin bir çoğu, hali hazırda kullanılan okul önlüklerinden ergonomik nitelikler doğrultusunda memnun oldukları tespit edilmiştir.

ABSTRACT

In center districts of Konya province the school aprons which are dressed by the six and twelve years old students, the harmony with the body act of the school aprons according to the ergonomics is the aim of this research. According to the ergonomics, the evaluation of the harmony with the body act in the school aprons dressed by the six and twelve years old students in the center districts of Konya province is the aim of this research. The sample of this research; fixing the socioeconomic level of the primary schools in the center districts of Konya province, twenty primary schools are selected among the 205 primary schools with the heap illustrate method.

The topic of the research is to evaluate the school aprons twelve years old students spend most of their time at schools in their aprons the school aprons have been evaluated according to the

---

* Araştırma Görevlisi, Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi

harmony with the body and the usage of its easiness. Most of the students want aprons to be worn at schools. It is understood that teachers mothers, students are glad to be wearing aprons according to its ergonomoy.

1. Giriş

Çağdaş uygarlığın yükselen değerleri arasında yer alan çocuk, insanın doğasından gelen sonsuzluk bilincinin bir ürünü olup, kişilerin ve toplumların geleceğini temsil eder. (Turgut, 2000)

Temel eğitim bir toplumun varlığı ile eşdeğerdir.

İlköğretimin toplum ve birey için taşıdığı önem her türlü tartışmanın dışında tutulmaktadır. Çünkü, ilköğretim çocuk için gerçek fırsat eşitliği ve şanstır. Eğitimin bu kademesi, çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de, "temel eğitim" olarak adlandırılmaktadır. Bu önemi nedeniyle ilköğretim hakkı Anayasamızın 42. maddesinde güvence altına alınmıştır (Arslan, 1999).

Türkiye'de ilköğretimin süresi sekiz yıl olup, 6-14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsamaktadır. İlköğretim kız ve erkek bütün yurttaşlar için zorunlu ve devlet okullarında parasızdır (Anonim, 2003).

Altıdan on iki yaşına kadar çocuklarda belirli değişiklikler yer almaktadır. Bu değişiklikler özellikle aileler, öğretmenler ve onları yakından bilen kişiler tarafından kolaylıkla görülebilir (Şener ,1988:94).

Aileden sonra okul, çocuğun ilk temel toplumsallaşma kurumu niteliğini taşıdığı gibi çocuk zamanının büyük bir bölümünü okulda geçirmektedir (Yavuzer, ? :159)

Giyecelerle insan sağlığı arasında yakın bir ilişki vardır. Giyim terimi estetik fonksiyonunun yanı sıra termal koruma sağlama ve dizaynı yada yapısı ile ilgili olarak bireyi riske sokma olasılığı açısından ele alındığında ergonomik terimler arasında yer alır. Giyimın mevsimsel özellikleri ile beraber insanın morfolojik yapısına (antropometrisine) olan uyumu kişinin zindeliği ve sağlığı ile doğrudan ilişkilidir (Kır ve diğerleri, 2000:22).

2. Çocuk Giyimi Özellikleri

Giyisi, giyinme aracı olarak bir ülkenin , bir dönemin, bir kişinin özellik belirlen bir sunumudur ve her zaman uygarlığın değişimini yansıtır. Kısaca giyim; her çağın, her ülkenin ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasal koşullarından etkilenerek biçimlenmektedir (Kalınkara ve diğerleri, 1995:727).

Çocuk giysilerinde bilinmesi gereken gerekli etkenlerin başında, çocukluk ve olgunluk arasında bir çocuğun vücudunun gelişmesi ve büyümesinin nasıl olduğu bilgisidir(Cooklin,1991:4).

Çocuklarda giyim daha çok önem taşır. Çünkü çocuklar, vücut ısılarını çevre ısısına pek uyduramazlar. Yani beyindeki Termoregülatör merkez çocuklarda pek gelişmemiştir. İkinci olarak vücut yüzeyleri yetişkinlere nispetle fazladır. Bu yüzden çocuk vücudunun ısı kaybı daha çoktur. Bu nedenlerle çocuk ne az ne de çok giydirilmelidir(Sevüktekin,1972:12).

Ayrıca çocuk giyimi; büyüklerde uygulanamayacak , yeni renkler, detay süslemeler ve farklı çizgi tarzları deneme şansı yaratır(Aldrich,1995:5).

2.1. Cinsiyete Göre

Çocuklar okula girdiklerinde, öğretmenlerin ve yaşlıların etkisi artarken ailenin etkisi azalmaya başlar. Bu dönem aynı zamanda ana babaların, okul-aile birliği toplantılarına katılarak, sorunları ve ilerlemeleri tartışmak üzere öğretmenlerle bir araya gelerek, çocuklarıyla ciddi bir biçimde ilgilendikleri zamandır. Ana babanın özellikle de babanın yüreklendirmesi hem kızları hem de oğlanları güdüler görünmekte, benlik kavramı ve yaşıt ilişkileri üzerinde olumlu etkiler yapmaktadır(Gander, Gardinier,1998:366).

Çocuk giyimi çoğu zaman hazır olan çeşitler arasından seçilirken, bugün özenle hazırlanmış çocuk giysileri, evdeki yapımı etkileyecek durumdadır. Yine kız ve erkek çocuk giyim farkı çoğunlukla ortadan kalkmıştır. Hatta bu fark kullanılan gereçlerde dahi söz konusu değildir.

Buna rağmen cinsiyet rollerinin pekişmesi açısından erkekler kendi rollerine uygun olan giysiler (pantolon, gömlek, ceket, bluz vb.) tercih etmeli, kızlar ise etekler, boydan elbiseler, kollu yada kolsuz bluzlar uygun modelde pantolonlar, şortlar vb. giysileri kullanılmaya özen gösterilmelidir.

2.2. Yaşa Göre

Bebeklik dönemi giysi tasarımlarında dikkat edilecek ilk unsur, giyside kullanılacak ana malzemenin (kumaşın) seçimindeki özendir. Bebeğin tenini tahriş etmeyen, ekolojik özelliklere sahip, işlevsel kullanımı olan, dayanıklı kumaşlar tercih edilmelidir(Kuru, Çeğindir,2001:4).

Çocuklar sürekli büyüdüklerinden giyimleri rahat ve ekonomik olmalı; fakat uygun vücut ölçüsünden de bol olmamalıdır(Kırzioğlu,1992:153).

Altı on iki yaşı kapsayan okul çağı, büyüme ve gelişmenin hızlı olduğu, yaşam boyu sürebilecek davranışların büyük ölçüde kazanıldığı ve çocuğun toplum yaşamına ilk kez bilinçli olarak girdiği bir dönemdir(Karabudak,2002:56). Büyümek uzun süren güç bir iştir. Doğumdan itibaren 18-19 yaşına kadar geçen zaman zarfında vücudun genel anatomisinde ve ölçü oranlarında önemli derecede gelişmeler olur ve vücudun bütün nispetleri değişir.

Bu dönemde çocuk yaştlarının giyimleri ile ilgilenir, kendi giysilerinin arkadaşlarınıninki gibi olmasını ister.(Gündüz,Kelleci,2000:2)

Okul çağı çocuğu zamanının büyük bölümünü okulda geçirir. Bundan dolayı giysi tasarımları forma ve önlüklerde yoğunlaşmaktadır. Amaç, kullanım kolaylığı ve işlevselliği artırmaktır. Giysilerin kullanım sahasını artırmak amacı ile gerek formalarla, gerekse bunların dışındaki giysilerle birlikte uzun süreli kullanılabilir alternatifli tasarımlar yapılmalıdır(Kuru,Çeğindir,2001:4).

2.3.Giyildiği Yere Göre

Giyildiği yere göre çocuk kıyafetlerini 8 grupta sınıflandırabiliriz;

- 1-Ev kıyafeti
- 2-Sokak kıyafeti
- 3-Spor kıyafeti
- 4-Okul kıyafeti
- 5-Gezi kıyafeti
- 6-Özel gün kıyafeti
- 7-Uyku kıyafeti
- 8-Plaj kıyafeti

3.Çocuk Giyiminde Ergonomi

İnsanlık tarihinin başlangıcından bu yana oluşan sosyal ve ekonomik gelişmeler, çeşitli buluşlar ve teknolojik ilerlemeler, mal ve hizmet çeşitlerini büyük ölçüde artırmıştır. Bu açıdan belirli bazı grupların her zaman özel bilgiye korunmaya ihtiyacı olmuştur. Özel tüketici grupları olarak nitelendirilebilen çocuklar, bir takım malları yetişkinler gibi kullanmamakta veya bu malların sahip olduğu risklerden daha çok zarar görmektedir(Babaoğul,Çopur,1998:134).

3.1. Ergonomi Kavramı

Ergonomi sözcüğü, Yunanca "Ergon"ve "Nomic" sözcüklerinden oluşmaktadır. Ergon, iş anlamına nomic ise kural anlamına gelmekte-

dir.Ergonomi bazı ülkelerde "İnsan Faktörleri Mühendisliği" veya "İş Bili-mi" adları ile anılmaktadır(Anonim, 2003).

Son zamanlarda Uluslar arası Ergonomi Kurumu (IEA) ergonomiyi şu şekilde tanımlamaktadır; Ergonomi yada insan faktörleri mühendisliği, insanın refahını, mutluluğunu ve genel sistem performansını geliştirecek bilgi ve teoriyi bulmayı uygun yöntemlerin uygulanmasını ve bir sistemin diğer elementler ve insanlar arasındaki etkileşimlerini temelde anlamaya çalışan bilimsel bir disiplindir(Hendrick,2003:6).

Ergonominin odak noktasına göre insan mutluluğunu sağlamak ve insan-makine performansı ile insan-sistem uyumluluğunu optimize etmek için fiziksel, algısal, bilişsel, duygusal, sosyal, organizasyonel ve çevresel dahil bütün katmanlar düşünölmelidir (Karwowski,2003).

Ergonomi biliminde dahilindeki araştırmaların amacı, insan uyum-lu sistemlerin gelişimi için gerekli tasarım bilgisini sağlamaktır.

Anatomi, antropometri, fizyoloji, psikoloji, iş hekimliği, mühendislik ve istatistik disiplinlerinin katkılarıyla gerçekleştirilen ergonomik çalış-maların odak noktası insandır(Oral, 2003).

3.2.Giyime Ergonomik Yaklaşım

Beslenme ve barınma ihtiyaçlarından sonra giyim, insan hayatının en önemli temel ihtiyaçlarından biridir(Demiray, 2002:80).

Giyim, geçmişten günümüze çeşitli doğal, toplumsal, etik değerler-in etkisiyle biçim değişiklikleri göstererek bu güne kadar ulaşmıştır. Bu çeşitlikler, ait olduğu toplumun folklorik, sosyoekonomik yapısı, yaşanılan coğrafya, kullanılan malzeme ve iklim gibi nedenlerle oluşmuş-tur(Gündüz, Gülcü, 2003:1).

Çağımızda insan ile ilgili sorunlar giderek daha bilimsel ve daha insancıl yaklaşımlar ile ele alınmaktadır(Erkan,1989:29).

Ergonomik ürün tasarımında göz önüne alınması gereken en önemli unsur; insanların antropometrik özellikleri dikkate alınarak yapılan ürünler olarak karşımıza çıkmasıdır. İnsanların kullandığı her türlü ürü-nün en etkin bir şekilde hizmete sokulması ise onları kullananların , du-ruş, oturuş, genel sağlık, güvenlik ve sisteme uyum konularının dikkate alınmasını gerektirir. Ergonomi bir diğer açıdan üretim ergonomisi ve ürün ergonomisi şeklinde de sınıflandırılmaktadır. Birincide üretim araç ve gereçlerinin ergonomik verilere uygunluğu, ikincide ise üretilecek mal-ların (arabalar, elektrikli ev aletleri, hazır giyim vb.) bunu kullanacak olan toplumun antropometrik ölçü ve şartlarına uyumu söz konusudur (Işıl, 1980:11).

Antropometri standart bazı noktaların esas alınmasıyla insan vücudunun ölçümlerini yapmaktadır. İnsanların boy, ağırlık, kuvvet, hareket ve uzanım sınırlarını antropometri bilimi incelemektedir. Eğer giyilen giyecekler, ürünler ve araçlar kullanıma elverişli değilse rahatsızlığa ve hatta zedelenmelere, örselenmelere neden olabilir. Bu durum bazı insan ölçüm değerleri veya sınırlarının araç tasarımında ihmal edildiği anlamına gelir. Giysi, insan vücudu hareket ve ölçüm sistemi verilerine dayanarak oluşturulacak bir üründür. Ancak, fiziksel büyüme ve gelişmedeki farklılıklar, buna bağlı olarak vücut tipleri, vücut oranları ve vücudun dinamik yapısını oluşturan eklem hareketleri, ideal ve optimum giysi üretimini güçleştirmektedir (Gürşahbaz, 2001:23).

İlk planda giysinin moda uygunluğu ve estetik özellikleri etkiler görünse de vücuda uyumu ve hareket serbestliği sağlaması giysinin tercih edilmesinde önemli bir etken olmaktadır (Gürşahbaz, 2001:2).

4. Araştırmanın Amacı

Araştırma Konya ilindeki İlköğretim öğrencilerinin giydiği Okul önlüklerinin çocukların vücut hareketleri ile uyumunun ergonomik açıdan değerlendirilmesi konusunda, hali hazırda kullanılan okul önlüklerinin ihtiyaçlara cevap verebilmesi için ergonomik açıdan görülen eksiklikleri tespit etmek ve değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

5. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada mevcut durum ortaya koyulmaya çalışıldığından tarama modelli bir araştırmadır. Araştırmanın evreni Konya ili Merkez İlçelerindeki Devlet İlköğretim okullarıdır. Araştırmada; Devlet ilköğretim okulları tarafından kullanılan okul formalarının renk ve biçim bakımından aynı olmasından dolayı verilerin bu okullarda toplanmasına karar verilmiştir. Özel İlköğretim okulları ve Konya merkez dışındaki ilçelerde bulunan ilköğretim okulları kapsam dışı bırakılmıştır. Küme örnekleme yöntemi ile toplam 205 ilköğretim okulundan %10 örnekleme alınmıştır. Verilerin toplanmasında literatür araştırması ve anket sonuçları değerlendirilmiştir.

6. Araştırma Bulguları

6.1. Araştırma Kapsamına Giren Öğrenciler ile ilgili Genel Bilgiler

Araştırma kapsamına giren ,öğrenci ile ilgili genel bilgiler bu bölümde yer almıştır.

Tablo 1. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin Yaşlarına Göre Dağılımları

Öğrenci		
Yaş	f	%
6-8	157	31,4
8-10	160	32,0
10-12	183	36,6
Toplam	500	100

Anket uygulanan öğrencilerin yaş dağılım tablosu incelendiğinde; 10-12 yaş grubunun %36,6'lık dilimle en yüksek oranı kapsadığı bunu %32 ile 8-10 yaşın ve %31,4 ile de 6-8 yaşı takip ettiği Tablo1'de görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin örneklem grubundaki sayılarına bakıldığında farklı yaş gruplarının evreni temsil ettiği belirlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Dağılımları

Öğrenci		
Cinsiyet	f	%
Kız	272	54,4
Erkek	228	45,6
Toplam	500	100

Araştırma dahilindeki öğrencilerin cinsiyet dağılımları incelendiğinde; kız öğrencilerin %54,4, erkek öğrencilerin de %45,6 olduğu görülmektedir. Buna göre; kız ve erkeklerin örneklemini temsil ettiği tespit edilmiştir.

6.2.Öğrencilerin Okul Önlüğü Hakkındaki Düşüncelerine Ait Bulgular

Bu bölümde, araştırma kapsamına giren öğrencilerin okul önlüğü hakkındaki düşüncelerine ait bulgular yer almaktadır. Bunlar dört başlık adı altında incelenmektedir.

Tablo 3. Öğrencilerin Okul Önlüğü Giymekten Hoşnut Olma Durumlarının Dağılımı

Öğrenci Davranışı	Öğrenci	
	f	%
Hoşuma Gidiyor	377	75,4
Hoşuma Gitmiyor	91	18,2
Kısmen Hoşuma Gidiyor	32	6,4
Toplam	500	100

Tablo 3 incelendiğinde; öğrencilerin %75,4'ü okul önlüklerinin hoşlarına gittiğini, %18,2'si hoşlanmadıklarını, %6,4'ü ise kısmen hoşlandıklarını belirtmişlerdir. Tabloya göre en yüksek oran olan %75,4 ile öğrencilerin okul önlüklerinden hoşlandıkları belirlenmiştir.

Tablo 4. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin Okul Önlüklerindeki Memnuniyetsizlik Nedenleri Dağılımları

Cinsiyeti Nedenler	Öğrenci		Erkek	
	f	%	F	%
Kızların eteklerinin açılmasından dolayı	12	30	-	-
Önlüklerin modeli beğenilmediği için	17	42,5	19	54
Hem terletip hem üşüttüğü için	10	25	15	43
Tahtada yazı yazarken (kol altı gerginlik yapıyor)	1	2,5	1	3
Toplam	40	100	35	100

n:272(kız) n:228(erkek)

Öğrencilerin okul önlüklerindeki memnuniyetsizlik neden dağılımları incelendiğinde; kız öğrencilerin %30'u eteklerinin açılmasından dolayı, % 42,5'i önlüklerinin modelini beğenmedikleri için, %25'i hem terletip hem üşüttüğü için %1'de tahtada yazı yazarken rahatsızlık verdiği için memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir.

6.3 Okul Önlük Renkleri ile İlgili Bulgular

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin okul önlük renkleri ile ilgili bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 5. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin Okul Önlükleri Renk Tercihlerinin Dağılımları

Renkler	Öğrenci	
	f	%
Kırmızı	76	15,2
Sarı	18	3,6
Mavi	344	69,2
Yeşil	31	6,3
Diğer	28	5,6
Toplam	497	100

n:500(öğrenci)

Öğrencilerin okul önlükleri renk tercihlerinin dağılımları incelendiğinde; öğrencilerin %69,2'sinin okul önlüklerinde mavi rengi tercih etmiş oldukları görülmektedir.

Mavi renk; dinlendirici bir etki yaratır ve sessiz sakin bir atmosferi düşündürür (Yurdemi,1992:15). Buna göre; örneklem içindeki öğrencilerin okul önlüklerinin renginin mavi renk olmasını istemelerindeki sebeplerden biri de mavi rengin, insanlar üzerindeki bıraktığı olumlu etkiler ve psikolojik etkiden kaynaklanabileceği sanılmaktadır. Ayrıca mavi gibi fazla açık olamayan renkler kir ve lekeleri fazla göstermezler, renk seçiminde bu etkeninde rol oynadığı düşünülmektedir.

6.4 Okul Önlük Kumaşları ile İlgili Bulgular

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin giydiği okul önlük kumaşları ile ilgili bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 6. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin Kumaş Desen Tercih Dağılımları

Öğrenci Cinsiyetleri	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Kumaş Desen Tercihleri				
Çizgili	12	4,4	25	10,9
Kareli	27	9,9	18	7,9
Çiçekli	129	47,5	5	2,2
Düz	99	36,4	175	76,8
Diğer	5	1,8	5	2,2
Toplam	272	100	228	100

n:272(kız)

n:228(erkek)

Tablo 6 incelendiğinde; Kız öğrencilerin %47,5'i çiçek desenli kumaş tercih ederken, erkek öğrencilerin de %76,8'i düz kumaş tercih etmiş oldukları görülmektedir.

Tabloya göre kız öğrencilerin en çok çiçek deseni tercih ettikleri görülmektedir. Bu yaş grubundaki kız çocukların canlı ve cıvılcı renk ve desenlere karşı daha fazla ilgili olduklarından tablodaki sonucun çıkmış olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 7. Okul Önlük Kumaşlarının Terletme Durumlarının Dağılımları

Görüşler	Öğrenci	
	f	%
Terletiyor	265	53,0
Terletmiyor	105	21,0
Bazen Terletiyor	130	26,0
Toplam	500	100

Okul önlük kumaşlarının terletme dağılımları incelendiğinde; öğrencilerin %53,0'ı, okul önlüklerinin terlettiği görüşünde birleştikleri Tablo 7'de görülmektedir.

Önlüklerin vücuda uyum ve sağlık açısından uygun olmayan sentetik dokuma kumaşlardan dikildiği gözlemlenmiştir. Yukarıda belirtilen görüşlerin bu uygulamadan kaynaklandığı sanılmaktadır.

Tablo 8. Okul Önlüklerinin Üşütme Durumlarının Dağılımları

Görüşler	Öğrenci	
	f	%
Üşütüyor	164	33,2
Üşütmüyor	143	28,9
Bazen Üşütüyor	187	37,9
Toplam	494	100

n:500(öğrenci)

Tablo 8 incelendiğinde; Öğrencilerin %37,9'unun, bazen üşütüyor görüşünde oldukları görülmektedir. Bu görüşlerin çıkma nedeni olarak; önlüklerin içine kıyafet giyildiği ve giyilen kıyafetin ince yada kalınlığına bağlı olarak da öğrencinin bazen üşüdüğü düşünülebilir.

6.5 Okul Önlüğünün Giyilip- Çıkarılması ve Kapaması ile İlgili Bulgular

Okul Önlüğünün Giyilip- Çıkarılması ve Kapaması ile İlgili Bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 9. Okul Önlüklerinin Yardımsız Giyip-Çıkarılma Durum Dağılımları

Görüşler	Öğrenci	
	F	%
Yardımsız Giyiyorum	454	90,8
Yardımsız Giyinemiyorum	46	9,2
Toplam	500	100

Okul önlüklerinin yardımsız giyip çıkarılabildiği konusundaki öğrenci görüşleri tablosuna bakıldığında öğrencilerin % 90,8'i yardımsız giyinip soyunabildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 10. Öğrencilerin Önlükleri Kolay Giyip-Çıkaramama Nedenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

Nedenler	Öğrenci Cinsiyetleri		Erkek	
	Kız	Erkek	f	%
Kapamasını Açıp-Kapayamıyorum	24	80,0	5	62,5
Yakalığımı Çıkartıp-Takamıyorum	5	16,6	3	37,5
Önlüğümün Modeli Bele Oturduğu İçin	1	3,4	-	-
Toplam	30	100	8	100

n:272(kız)

n:228(erkek)

Öğrencilerin önlükleri rahat giyip-çıkaramama nedenleri cinsiyete göre incelendiğinde; Kız öğrencilerin %80,0'ının, erkek öğrencilerin de %62,5'inin kapamalarını açıp-kapatmada zorlandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmacı gözlemlerine göre, kız öğrencilerin önlük kapamalarının arkada olmasından kaynaklı giyip-çıkarma problemiyle karşılaştıkları düşünülmektedir.

6.7 Okul Önlüklerinin Rahatlık Düzeyi ile İlgili Bulgular

Araştırma kapsamındaki Okul önlüklerinin rahatlık düzeyi ile ilgili bulgulara bu bölümde yer verilmiştir.

Tablo 11. Öğrencilerin Okul Önlüklerinin Hareket Kısıtladığına Dair Görüşlerin Dağılımları

Görüşler	Öğrenci	
	f	%
Kısıtlıyor	218	43,6
Kısıtlamıyor	217	43,4
Kısmen Kısıtlıyor	65	13
Toplam	500	100

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin, okul önlüklerinin hareket kısıtlama görüş dağılımları incelendiğinde; öğrencilerin %43,6'sının okul önlüklerinin hareketleri kısıtladığı görüşünde oldukları Tablo 11'de görülmektedir.

Tablo 12. Öğrencilerin Okul Önlüklerinin Hangi Durumlarda Hareket Kısıtlaması Getirdiği Hakkındaki Görüşlerin Dağılımları

Nedenler	Öğrenci	
	f	%
Tahtada Yazı Yazarken (Kol altı çekiyor)	89	28,7
Oyun Oynarken	181	58,4
Formanın İçine Kıyafet Giyildiği Zaman	38	12,3
Tuvalette	2	0,6
Toplam	310	100

n:500(öğrenci)

Tablo 12 incelendiğinde; öğrencilerin %58,4'ü, önlüklerin oyun oynama esnasında hareket kısıtlaması getirdiği görüşünde oldukları görülmektedir.

Araştırmacının gözlemlerine göre; bu görüşün nedenleri arasında, kız öğrenci önlüklerinin etek olmasından dolayı teneffüste koşma esnasında açıldığını ve rahat hareket edemedikleri, erkek öğrencilerin önlüklerinde ise arkadaşlarıyla oynarken arkalarında bulunan kuşakların çekilmesi hatta bundan dolayı düştükleri için hareketlerinin kısıtlandığı düşünülmektedir.

Tablo 13. Araştırma Kapsamındaki Öğrencilerin Okul Önlüğünün Uygulamalı Derslere Etkisi Hakkındaki Görüşlerin Dağılımları

Görüşler	Öğrenci	
	f	%
Etkiliyor	91	18,3
Etkilemiyor	404	81,7
Toplam	310	100

n:500(öğrenci)

Öğrencilerin okul önlüğünün uygulamalı derslere etkisinin olup olmadığı görüş dağılımları incelendiğinde; öğrencilerin ise %81,7'sinin

okul önlüklerinin uygulamalı dersleri etkilemediği görüşünde oldukları görülmektedir.

Tablo 14. Okul Önlüklerinin Öğrenci Tuvalet İhtiyacını Engelleme Durumlarının Dağılımları

Öğrenci Cinsiyetleri	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Tercihler				
Engelliyor	61	22,4	44	19,3
Engellemiyor	160	58,8	150	65,8
Bazen Engelliyor	51	18,8	34	14,9
Toplam	272	100	228	100

Okul önlüklerinin öğrencilerin tuvalet ihtiyacını engelleme durum dağılımları incelendiğinde; Kız öğrencilerin %58,8'i, erkek öğrencilerin ise %65,8'i engellemediğini, kız öğrencilerin %24,4'ü, erkek öğrencilerin ise %19,3'ü de engellediğini ifade etmişlerdir. Tabloya göre en çok engellemediği görüşü ortaya çıkmaktadır.

Tablo 15. Okul Önlüklerinin Yakalarının (Yakalık) Rahatsızlık Verme Durumlarının Dağılımları

Görüşler	Öğrenci	
	f	%
Rahatsızlık Vermiyor	397	79,4
Rahatsızlık Veriyor	91	18,2
Kısmen Rahatsızlık Veriyor	12	2,4
Toplam	500	100

Tablo 15 incelendiğinde; Öğrencilerin %79,4'ünün okul önlük yakalarından rahatsızlık duymadıkları , %18,2'sinin rahatsız olduğu, % 2.4'ünün ise kısmen rahatsızlık hissettiklerini belirtmişlerdir.

Araştırmacı gözlemlerine göre; yakalıkların rahatsızlık verme durumları arasında, yakalığın yapıldığı kumaşın sert sentetik kumaştan yapılıyor olması, bu durumun çocukların boynunda tahrişe neden olduğu düşünülmektedir.

7. SONUÇ ve ÖNERİLER

Altı on iki yaş grubu okul çağı çocuklarının belli başlı giysileri okul önlükleridir. Çocuklar günlerinin büyük bir kısmını okulda önlük içerisinde geçirmektedirler. Bu sebeplerden dolayı okul önlükleri hitap eden yaş grubuna bağlı olarak onların gereksinimlerine cevap verebilecek nitelikte olmalıdır.

Bu araştırma, Konya İli Merkez ilçelerinde öğrenim gören 6-12 yaş grubu öğrencilerin okul formalarını ergonomik açıdan değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Araştırma kapsamına giren öğretmen, öğrenci ve annelerle ilgili genel bilgilere bakıldığında; öğrencilerin en çok 10-12 yaş grubu kapsadığını, öğrenci cinsiyetlerinin en çok kız olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin bir çoğunun okul önlüğünü giymekten hoşnut olduğu, renk olarak mavi rengi tercih ettikleri görülmüştür.

Araştırma kapsamındaki öğrencilerin kumaş desen tercihleri incelendiğinde; kızların en çok çiçekli deseni , erkeklerin ise düz kumaşı tercih ettikleri , öğretmen ve annelerin kumaş desen tercihleri incelendiğinde, öğretmenlerin düz kumaşı, annelerin ise desenli kumaşları tercih ettikleri belirlenmiştir.

Öğrenciler okul önlüklerinin yaz aylarında terlettiğini, kış aylarında ise bazı durumlarda üşüttüğünü ve önlük içerisine kıyafet giyme gerekliliği duyulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin bir çoğu; okul önlüklerinin yardımsız giyilip çıkarılabildiğini, kolay giyip çıkaramayanların kapamalarını açıp kapatmada zorlandıkları tespit edilmiştir.

Okul önlüklerinin rahatlık düzeyi incelendiğinde; öğrencilerin bir çoğu okul önlüklerinin hareketlerini kısıtladığını, okul önlüklerinin hareket kısıtlaması getirdiğini öne süren öğrenciler oyun oynama esnasında hareketlerinin kısıtlandığını öne sürmüşlerdir.

Öğrenciler, okul önlüklerinin uygulamalı derslere etkisinin olmadığını, tuvalet ihtiyacını engellemediğini , okul önlük yakalarının rahatsızlık vermediği, saptanmıştır.

Giyisilerin ortak amacı, vücut hareketlerinin giysi tarafından engellenmemesidir. Buradan hareketle giysinin amacına ulaşabilmesi için çocuk vücudunun yapısı, vücuda uygun kalıp hazırlama, model, kumaş ve yardımcı malzemeler önem kazanmaktadır.

Öğrenci giyimlerinin renk, model ve kumaş bütünlüğü ile standartlaştırılmış haline önlük yada forma denir. Yurtdışında yapılan araştırmalar gösteriyor ki önlüğün yada formanın disipline pozitif yönde etkisi olduğu saptanmıştır.

Öğrenciler günün büyük bir kısmını okulda geçirdikleri için okul önlükleri üzerinde ciddiyetle durmak gereklidir. Öğrenci giyeceği okul önlüğü üzerinde belirli söz haklarına sahip olmalı, çocuğun zevki ve ihtiyaçları göz önüne alınarak ortak kararlar verilmelidir.

8. KAYNAKLAR

- ALDRICH, Winifred 1995 Metrik Sistemle Kalıp Hazırlama Çocuk Giyimi, Ankara
- ANONİM, 2003 "Eğitim ve Bilim", www.byegm.gov.tr
- ANONİM, 2003 Milli Eğitim Bakanlığı, "Çantasız Eğitim ve Tek Tip Forma", Hedefinden Vazgeçti, Zaman Gazetesi, www.memurlar.net
- ANONİM, 2003 "Ergonomi", www.studens.itv.edu.tr.
- ARSLAN, Mehmet, 1999 "Cumhuriyet Dönemi İlköğretim Programları ve Belli Başlı Özellikleri", Milli Eğitim Dergisi, Sayı 144
- BABAOĞLU, M., ÇOPUR, Z., 1998 "Yaşlı ve Bedensel Engelli Tüketicilerin Tüketici Davranışları ve Sorunlarına Ergonomik Yaklaşım", 6. Ergonomi Kongresi, Ankara
- COOKLIN, Y. Gerry 1991 Pattern Grading For Children's Clothes The Technology of Sizing, USA
- DEMİRAY, M. Ali "Dahilde İşlemede Yeni Tebliğ Yeni Hükümler", Hedef Dergisi, Ocak, Sayı: 106, İstanbul
- ERKAN, Necmettin, 1989 "Çalışma Hayatında fizyolojik Stresler ve Ergonomi", 2. Ulusal Ergonomi Kongresi, Ankara
- GANDER, M. GARDİNER, H., 1998 Çocuk ve Ergen Gelişimi, (Çeviren: Bekir Onur), Ankara

- GÜRŞAHBAZ,Nalan, 2001 "Hazır Giyim Sektöründe Üretilen Kadın Etek ve Ceketinin Vücut Hareketleri ile Uyumunun Ergonomik Açardan İncelenmesi", Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,İstanbul
- GÜNDÜZ, Filiz, KELLEÇİ, Figen 2000"Çocuğun Büyüme Yolculuğunda Giyim Etkileri", Yayınlanmamış Seminer Notları, Konya
- HENDRİCK, W. Hal, 2003 "Ergonomi Teknolojisi", www.sistem.ie.metu.edu.tr
- İŞİL, Bedri, 1991 "Ergonomi", İzmir
- KALINKARA, Velittin, KAYABAŞI, Nuran, 1995 "Hazır Giyim Sektöründe Boyutsal Ölçülerin Önemi", 5. Ergonomi Kongresi, İstanbul
- KARABUDAK,Efsun, 2002 "Okul Çağı Çocuklarının Beslenmesi", Çocuk Çocuk Dergisi,Eylül, İstanbul
- KARWOWSKI,Waldemar 2003 "Bir İnsan Yapımı Şey İle İnsan Uyumluluğu Bilimi", www.sistem.ie.metu.edu.tr
- KILINÇ,Nurgül, "Bebek ve Çocuk Giyimine Ergonomik ve Ekolojik Yaklaşımlar" Tekstil Teknolojisi Dergisi, Sayı:71, Mayıs, İstanbul
- KIR,Tayfun,TEKBAŞ,F.,HASDE,M., 2000 Antropometri ve Sağlık, Ankara
- KURU,Songül,ÇEĞİNDİR,Y.Neşe, 2001 "Çocuk Giysi Tasarımında Kalıp Çizimleri", Ankara
- ORAL, Ali, 2003 "Ergonominin Tanımı ve Amacı", www.ali-oral.balikesir.edu.tr.
- SEVENTEKİN,Necdet, 1996 "Öko-Tex Standart 100'ün Teknik Kriterleri ve Test Yöntemleri", Çağın Tekstil Dergisi, Şubat, Sayı:52, İstanbul
- ŞENER,Nuran, Çocuk Eğitim Rehberi,İstanbul
- TURGUT, Bekir, 2003 "Çocuk ve Eğitim", www.yayim.meb.gov.tr
- YAVUZER, Haluk, 2000 Okul Çağı Çocuğu, İstanbul
- YAVUZER, Haluk Çocuk Eğitimi El Kitabı, İstanbul
- YURDEMİ, Ümran, Dekorasyon ve Mefruşat Hazırlama I, Ankara

